

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี สำนักงานสภามหาวิทยาลัย โทร ๓๐๗๕-๖ โทรสาร ๓๐๗๔

ที่ ศธ ๐๕๒๓.๑๘/๔๙๘

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง แจ่มติสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรียน ผู้อำนวยการกองแผนงาน

ตามที่คณะอนุกรรมการสภามหาวิทยาลัย ด้านแนวทางการพัฒนาและนโยบายมหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๖ ได้พิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการเปิดหลักสูตรและการรับ นักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้แก่

๑. เมื่อบรรจุหลักสูตรเข้าแผนแล้วไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้
๒. แผนการรับนักศึกษาไม่เป็นไปตามที่กำหนด
๓. จำนวนประกาศรับนักศึกษาโควตาและแอดมิชชั่น ไม่เป็นไปตามที่กำหนด
๔. หลักสูตรที่เปิดรับไม่เป็นที่ต้องการของตลาด
๕. ไม่สามารถแบ่งส่วนการตลาดหรือดึงนักศึกษาใหม่ให้เข้ามาศึกษาได้

ที่ประชุมพิจารณาแล้วได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการเสนอขอบรรจุหลักสูตร ใหม่เข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยโดยคณะ สำนัก วิทยาลัยและวิทยาเขต ที่ต้องการเสนอขอเปิด หลักสูตรใหม่ต้องจัดทำ Concept peper หรือวิเคราะห์รายละเอียดหลักสูตรในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตร
๒. คู่แข่งในการจัดการศึกษา
๓. อาชีพรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง
๔. หลักสูตรมีประโยชน์ต่อสังคมหรือเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร
๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จในการเปิดหลักสูตร และเงื่อนไขในการปิดหลักสูตร

ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ รับทราบ และให้นำเสนอสภาฯ เพื่อทราบและพิจารณาต่อไป รายละเอียดตามหนังสือที่ ศธ ๐๕๒๓.๑.๑.๖/ ๒๔๔ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ที่เสนอต่อที่ประชุมด้วยแล้ว นั้น

ในการนี้ ดร.กฤษพงศ์ กีรติกร กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอข้อมูลเพื่อเป็น แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการเปิดหลักสูตรใหม่ พอสรุปเสนอที่ประชุมได้ดังนี้

ประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยจำนวนมากประสบปัญหาจำนวนนักศึกษาไม่เป็นตามเป้าหมาย ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมองภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบัน และอนาคตดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาบัณฑิตตกงาน สถิติคนตกงานล่าสุด แต่ละปีมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษากว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน แต่มีบัณฑิตที่ตกงานไม่ได้งานทำภายในหนึ่งปีกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน และมีแนวโน้มตกงานเพิ่มขึ้น

อีกร้อยละ ๑๐ ในทุกปี การตกงานมาจากหลายสาเหตุ เช่น การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ การขึ้นเงินเดือนขั้นต่ำปริญญาตรี ความไม่สัมพันธ์กันระหว่างหลักสูตรและความต้องการของตลาดแรงงาน ความต้องการค่าจ้างที่สูง ตัวเลขที่อ้างถึงเรื่องบัณฑิตตกงานเป็นตัวเลขคนว่างงาน (unemployment) ไม่นับรวมตัวเลขคนถูกจ้างต่ำกว่าวุฒิ (underemployment)

๒. การเปิดสอนในสาขาที่บัณฑิตจบแล้วไม่มีงานทำ จากข้อมูลพบว่ามีหลายสาขาที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เปิดสอนไม่ตรงกับความต้องการของตลาด แต่นักศึกษายังให้ความสนใจเรียนอยู่ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต้องพิจารณาว่าหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบันตรงกับความต้องการของตลาดหรือไม่ ไม่ใช่พิจารณาความสำเร็จจากจำนวนนักศึกษาที่สนใจเข้าเรียนเท่านั้น เพราะการจัดการศึกษาต้องสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศ (Public demand) หรือความต้องการของสังคม (Social demand) ไม่ใช่ความต้องการส่วนตัวของผู้เรียน (personal demand) อีกต่อไป

มหาวิทยาลัยต้องมีความรับผิดชอบ (Accountability) ที่บัณฑิตตกงาน หลังจากใช้เวลาเรียน ๔ ปี และเสียค่าใช้จ่าย ๓๐๐,๐๐๐ - ๔๐๐,๐๐๐ บาท มีความสูญเสียสูงทั้งทรัพยากรส่วนตัวและส่วนรวมของสังคม รวมทั้งเวลาที่เสียไป การที่มหาวิทยาลัยทั้งหลายเปิดหลักสูตรและให้เหตุผลว่ามีคนมาเรียน เก็บค่าเล่าเรียนได้และมหาวิทยาลัยมีรายได้จึงไม่ถูกต้อง

สิบปีที่ผ่านมา จำนวนผู้ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาสูงขึ้นจากร้อยละ ๒๑ ในปี ๒๕๔๔ เป็นร้อยละ ๓๑ ในปี ๒๕๕๕ แต่จำนวนแรงงานในกลุ่มทักษะสูงไม่ได้สูงขึ้น เช่น ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ ช่างเทคนิค อาชีพที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรตอบโจทย์ให้ได้ว่าอะไรคือกำลังคนที่สังคมต้องการ

๓. การพัฒนากำลังแรงงานให้มีทักษะและความรู้ แนวโน้มจัดการศึกษาควรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน คือต้องการคนทำงานที่มีสมรรถนะและความรู้ที่ทันสมัยตลอดการทำงาน ๓๐ - ๔๐ ปี มหาวิทยาลัยต้องนำคนทำงานมาพัฒนาความรู้และความสามารถ (Review & Retrain) ซึ่งอาจไม่ใช่มาเรียนเพื่อได้ปริญญาบัตร โดยอาจเริ่มจากศิษย์เก่าแม่โจ้ที่มีนับหมื่นคนก่อน

ความต้องการของตลาดแรงงานจะมีความเฉพาะมากขึ้น (customized) หลักสูตรจึงต้องออกแบบเฉพาะร่วมกับผู้ใช้ ไม่ใช่หลักสูตรเหมือนกันทั่วไป

รายละเอียดตามเอกสารประกอบวาระเพิ่มเติมที่แนบมาพร้อมนี้นั้น

สภามหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ รับทราบ และได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้มหาวิทยาลัยนำไปพิจารณาดำเนินการไว้ ดังนี้

แนวทางการเสนอขอบรรจุหลักสูตรใหม่

มหาวิทยาลัยควรกำหนดให้มีการทำเอกสารแนวคิด (Concept Paper) โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ระบุกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามาเรียนให้ชัดเจน เป้าหมายควรมีมากกว่านักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒. คู่แข่งในการจัดการศึกษา ควรมองให้กว้างทั้งสถานศึกษาที่จัดการหลักสูตรที่คล้ายกัน และต้องพิจารณาถึงองค์กรที่สามารถให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตร เช่น เครือข่ายด้านวิชาการ เครือข่ายในท้องถิ่นที่แม่โจ้แพร่ และชุมพร ทั้งภาครัฐและเอกชนธุรกิจ ซึ่งแต่ละพื้นที่รูปแบบการจัดทำหลักสูตรจะไม่เหมือนกัน

๓. อาชีพรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษา ควรมองระยะยาวไปข้างหน้า ๗ - ๘ ปี ควรทบทวน ตัวเลขสถิติ สถานะการได้งานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทุกสาขาทุกปี รวมทั้งเงินเดือนและตำแหน่ง ที่ได้รับ และการได้งานของบัณฑิตในสาขาเดียวกันของมหาวิทยาลัยอื่น

๔. ต้องระบุได้ว่าหลักสูตรมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยอาจใช้แนวคิดความรับผิดชอบ (Accountability) ตั้งแต่ประธานหลักสูตร คณบดีจนถึง อธิการบดี

๕. กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการเปิดหลักสูตร การอนุมัติให้เปิดหลักสูตรต้องมีกำหนด เวลาชัดเจน มีทบทวนเรื่องการทำกับหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ สร้างกลไกจัดการหลักสูตรให้สามารถ เปิดแล้วสามารถปิดได้ ไม่ใช่หลักสูตรอยู่ไปไม่สิ้นสุด ทั้งที่มีผู้เรียนน้อย (นอกจากหลักสูตรเฉพาะที่จำเป็น สำหรับสังคม) หรือเรียนแล้วบัณฑิตไม่ได้งานตรงตามสาขาที่เรียน

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร

๑. มหาวิทยาลัยควรสร้างความตระหนักเรื่องการเปิดหลักสูตรและการมีงานทำของบัณฑิต ในทุกระดับตั้งแต่คณะกรรมการระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย

๒. การกำหนดให้มีกลไกเพื่อช่วยดูเชิงนโยบายของหลักสูตร เช่น สภาวิชาการ ซึ่งมีหน้าที่ ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดจึงอาจจะต้องมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเข้าร่วมลักษณะเหมือนการ ปฏิบัติหน้าที่ของสภาฯ ที่มีคณะอนุกรรมการสภาฯ ช่วยในแต่ละด้าน

๓. โครงสร้างของมหาวิทยาลัยในกำกับบางมหาวิทยาลัย การทำงานของคณะ/วิทยาลัย/สำนัก/ สถาบัน จะแยกกันระหว่างงานประจำกับการกำกับ (steering) เนื่องจากคณะกรรมการประจำคณะจะใช้เวลา ส่วนมากกับการพิจารณางานประจำ การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกร่วมเป็นกรรมการจะได้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ กับการกำกับดูแล

๔. มหาวิทยาลัยควรเตรียมแนวทางช่วยเหลือบัณฑิตที่อาจถูกเลิกจ้าง เนื่องจากการเปลี่ยนของ เทคโนโลยีและตลาดแรงงาน ทั้งนี้ ควรตระหนักว่าผู้ทำงานในอนาคตไม่สามารถทำงานที่เดียว แบบเดียว ได้ในเวลา ๓๐ - ๔๐ ปี ถ้าไม่มีการพัฒนาความรู้และสมรรถนะ แนวทางประกันความยั่งยืนของการทำงานคือ จัดให้มีการ Retool/Retrain บัณฑิตที่จบไปแล้วอย่างต่อเนื่อง

๕. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้นักวิชาการได้ทำงานกับองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และท้องถิ่น เป็นการสร้างเครือข่าย เปิดโลกทัศน์คนของมหาวิทยาลัย รวมทั้งได้ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ และ intelligence ของภาคส่วนต่างๆ

๖. ควรหาเครือข่ายจากภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้จ้างงาน และไม่ควรมองการจ้างงานแค่บัณฑิต ที่จบใหม่แต่ควรมองให้ถึงศิษย์เก่าด้วย และต้องหาวิธีแก้ไขเรื่องภาษาโดยเร็ว แนวทางอาจจะเป็นการระดม สมองจากภายนอกในประเทศมาช่วย

หลังจากที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะ จึงมีมติมอบให้มหาวิทยาลัยพิจารณาดำเนินการตาม ข้อเสนอแนะของที่ประชุม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดิศร คันธรส)

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

เลขาธิการสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้

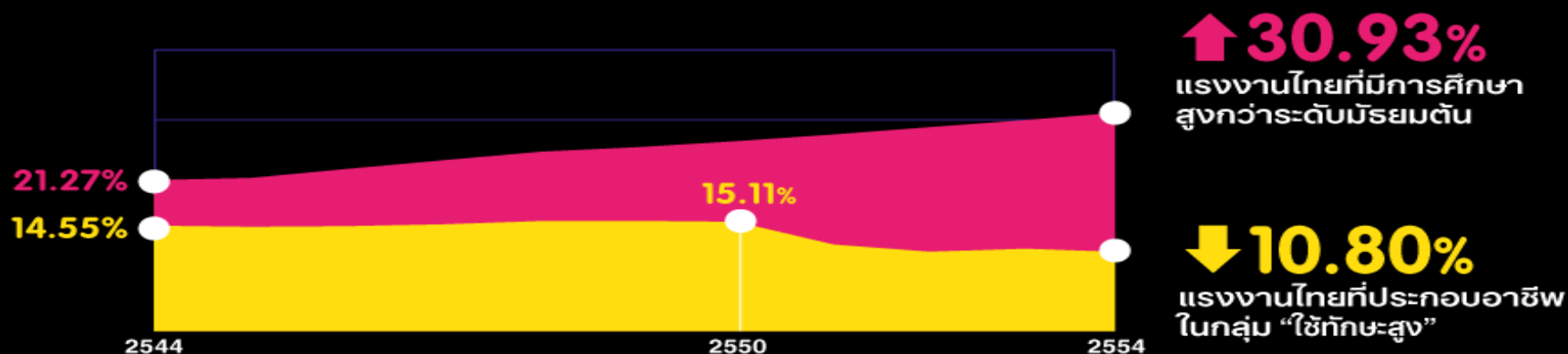
การศึกษากระดาด

- การศึกษาไม่ตอบโจทย์ชีวิตการมีงานทำ
- การผลิตกำลังคนในภาคการศึกษาสวนทางความต้องการกำลังประเทศ
- แรงงานไทยเรียนสูงขึ้นแต่ทักษะฝีมือต่ำ

เรียนสูงๆ แล้วได้เป็นเจ้านายคนจริงหรือ?

10 ปีที่ผ่านมา...แนวโน้มการศึกษาของแรงงานไทยเพิ่มสูงขึ้น
แต่จำนวนแรงงานในกลุ่ม “ใช้ทักษะสูง” ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

แรงงานในกลุ่มใช้ทักษะสูง

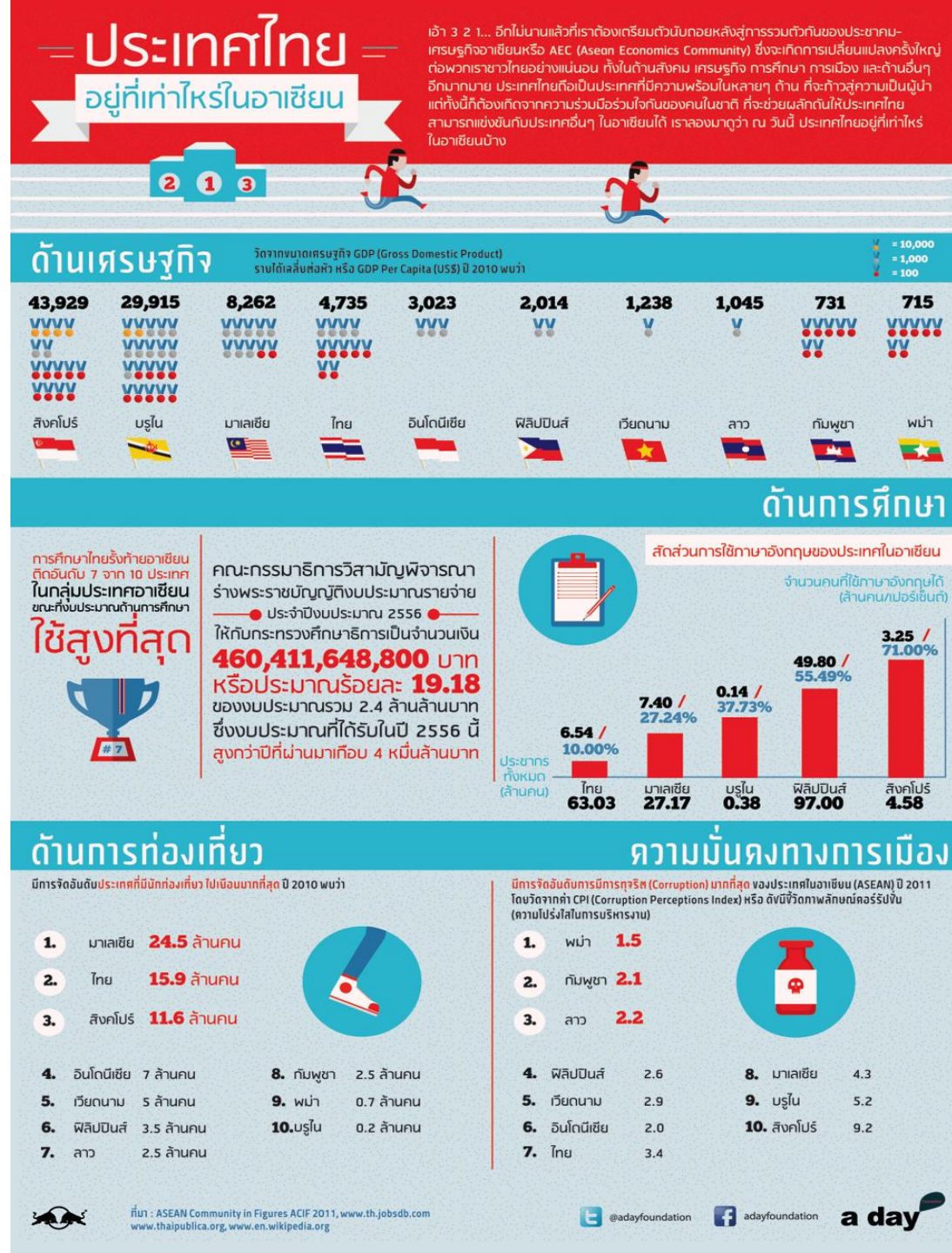
1 ผู้บัญญัติ กฎหมาย ข้าราชการ อาวโส และผู้จัดการ	2 ผู้ประกอบการ วิชาชีพ ด้านต่างๆ	3 ผู้ประกอบการ วิชาชีพ ช่างเทคนิค และอาชีพ ที่เกี่ยวข้อง
---	---	---

แรงงาน 10 กลุ่มอาชีพ นิยามโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ

4 เสมียน	5 พนักงาน บริการ ในร้านค้า และตลาด	6 ผู้ปฏิบัติงาน การเกษตร และการประมง	7 ผู้ปฏิบัติงาน ด้านฝีมือ ธุรกิจการค้า ที่เกี่ยวข้อง	8 ผู้ปฏิบัติการ โรงงานและ เครื่องจักร ผู้ปฏิบัติงาน การประกอบ	9 ด้านการขาย และให้บริการ	10 อาชีพซึ่งมิได้ จำแนกไว้ใน หมวดอื่น
---	--	---	--	--	---	--

ประเทศไทยตกขอบ

- ภาพรวมประเทศไทย
วิ่งไม่ไหว ไต่ไม่ถึง
- งบการศึกษาสูง
แต่ผลลัพธ์ต่ำ

วิกฤตและแนวโน้มการศึกษาโลก : ปรับทิศ เปลี่ยนทาง

- ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ร่วมที่เป็นชนวนให้เกิดการเรียกร้องและประท้วงในหลายประเทศมาจากปัญหาการว่างงานของเยาวชนและคนหนุ่มสาวที่เกิดขึ้น
- ใน **World Youth Report** ของ UN ระบุว่า “ภาพรวมจากเสียงเยาวชนทั่วโลกสะท้อนรัฐบาลยังนิ่งดูดายต่ออัตราการว่างงานที่เพิ่มสูงมากขึ้น ทักษะที่ร่ำเรียนไม่สามารถใช้จริงได้” UN ประกาศวาระโลกเพื่อขอความร่วมมือจากประชาคมโลกในการปรับทิศทางการศึกษาที่หันมาเน้น “การสร้างกำลังคนที่มีทักษะฝีมือ” เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาทักษะฝีมือของคนรุ่นใหม่สามารถมีความพร้อมความสามารถในการเข้าสู่การประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

โจทย์ท้าทายทิศทางการศึกษาทั่วโลก คือ การศึกษาเพื่อสร้างกำลังคนและการมีงานทำ

มีการคาดการณ์ว่าภายใน 10-20 ปีข้างหน้าแนวโน้มการว่างงานจะมีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ตลาดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะการขยายฐานของการศึกษาและฝึกอบรมมากขึ้น คนว่างงานจะกลับมาเข้าเรียนหรือรับการศึกษารวมถึงฝึกอบรมเสริมเพิ่มเติมใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้สามารถแข่งขันและเข้าสู่การมีงานทำได้มากขึ้นและระดับที่สูงขึ้น

สรุปประเด็น หลากกลุ่มมุมมองแต่เป้าหมายร่วม

ให้ทางเลือก เป็น “ทางรอด”
ของชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่
ตอบความหลากหลายของ
กลุ่มเป้าหมาย “ดี มีความสุข
และยืดหยุ่นยั่งยืน”

อยากเห็นการศึกษาที่เปิดสู่การเรียนรู้
ที่ให้หลากหลายทางเลือก คิดเป็น
เห็นคุณค่าตน-คนอื่น มีทักษะชีวิต
และทำงานเป็น

การศึกษาที่ทำให้ “เด็กคิดเป็น
ทำเป็น อยู่ได้ ใช้ชีวิตเป็น”

อยากเห็นการศึกษาที่เตรียมทักษะการ
ทำงานให้กับคนรุ่นใหม่ จบมา “ไม่รู้
ฝีมือ ยึดถือคุณธรรม” (ไม่โกง)

อยากเห็นการศึกษาทำให้เด็กรักษากฎ
ไม่ทิ้งที่ มีงานทำ

เวทีสมัชชาปฏิรูป มิถุนายน 2556